

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА

THE ROLE OF THE STATE MIGRATION SERVICE OF UKRAINE IN THE FIELD OF COMBATING ILLEGAL MIGRATION: REGULATORY AND LEGAL BASIS

Стаття присвячена питанню протидії нелегальній міграції органами Державної міграційної служби України. В рамках дослідження визначено мету протидії нелегальній міграції, окреслено завдання протидії нелегальній міграції та повноваження Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції.

Визначено, що правова основа діяльності Державної міграційної служби щодо протидії нелегальній міграції регламентується низкою нормативно-правових актів, які визначають права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства, повноваження органу міграційної служби, адміністративні стягнення, що застосовуються до іноземців та осіб без громадянства, організаційну процедуру притягнення до адміністративної відповідальності та інших заходів адміністративного примусу.

З урахуванням внесених змін у діюче законодавство, систематизовано нормативно-правову основу діяльності органів Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції. Доведено, що державно-управлінська діяльність Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції спрямована на виявлення порушників міграційного законодавства та притягнення їх до адміністративної діяльності, попередження в'їзду небажаних осіб в Україну, припинення порушень міграційного законодавства, забезпечення заходів адміністративних примусів, а також запобігання та протидію нелегальній міграції, що закріплено в кодексах, законах та підзаконних актах.

На основі проведеного дослідження запропоновано власне визначення поняття «протидія нелегальній міграції». На думку автора «протидія нелегальній міграції – це система державно-управлінських заходів спрямованих на запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства що регулює порядок в'їзду, виїзду та перебування іноземців та осіб без громадянства на території держави під час здійснення органами влади своїх повноважень, з метою захисту національних інтересів та національної безпеки від загроз у сфері міграції та нелегальній міграції».

Ключові слова: протидія нелегальній міграції, міграційна служба, нормативно-

но-правові акти у сфері протидії нелегальній міграції.

The article is devoted to the issue of combating illegal migration by the bodies of the State Migration Service of Ukraine. Within the framework of the study, the goal of combating illegal migration was defined, the task of combating illegal migration and the powers of the State Migration Service of Ukraine in the field of combating illegal migration were determined, through the prism of authorities.

It was determined that the legal basis of the activity of the State Migration Service in combating illegal migration is regulated by a number of legal acts that determine the rights and obligations of foreign citizens and stateless persons, the powers of the migration service body, administrative achievements applicable to foreign citizens and stateless persons, organization of the process, bringing to administrative responsibility and other measures of administrative coercion.

Taking into account the changes made to the legislation, the regulatory and legal basis of the activities of the State Migration Service of Ukraine in the field of combating illegal migration has been systematized. It has been proven that the state-management activity of the State Migration Service of Ukraine in the field of combating illegal migration is aimed at identifying violators of migration legislation and bringing them to administrative activities, preventing the view of undesirable axes. In Ukraine, termination of violations of migration legislation, provision of administrative coercion measures, as well as prohibition and countermeasures against illegal migration, which is enshrined in codes, laws and by-laws. On the basis of the conducted research, a proper definition of the concept of "anti-illegal migration" is proposed. According to the author, "the fight against illegal migration is a system of state management measures aimed at preventing, detecting and stopping violations of the legislation regulating the appearance, departure and stay of foreign citizens and stateless persons on the territory, the state during the implementation of the authorities' powers, for the purpose of protection, national interests and national security from threats in the field of migration and illegal migration."

Key words: combating illegal migration, migration service, legal acts in the field of combating illegal migration.

УДК 351:342.71
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2023.38.31>

Мартьянова Р.А.
юрист з міграційного права,
приватна практика

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес формування міграційної політики України, що триває на сучасному етапі як правової держави, відбувається під впливом глобальних міграційних процесів та міжнародних зобов'язань щодо регулювання легальної та нелегальної міграції, з урахуванням поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України. Проте головним етапом, на якому влада та суспіль-

ство відчули масштабні наслідки неконтрольованих міграційних потоків, особливо легальне та нелегальне прибуття на територію України іноземців з країни агресора та країн ризику, стало широкомасштабне вторгнення росії в Україну, що триває з 24 лютого 2022 р.

У цей час, вперше, за останні десять років з часу створення Державної міграційної служби України, було прийнято найбільшу кількість нормативно-правових актів спрямо-

ваних на протидію нелегальній міграції, в тому числі внесення змін у діюче законодавство, що потребує дослідження з метою вдосконалення управлінської діяльності органів Державної міграційної служби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Питання протидії нелегальній міграції та механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції присвячено праці відомих вчених: Н. Бортник, К. Гусаров, Д. Голобородько, О. Воронятников, О. Кузьменко, О. Легеза, Ю. Римаренко, А. Максименко, О. Риндзак, та ін.

Однак у 2023 р. було прийнято значну кількість нормативно-правових актів спрямованих на протидію нелегальній міграції на державному кордоні та всередині держави, що потребує їх дослідження та систематизацію.

Мета сатті є дослідження державно-управлінської діяльності Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції.

Основа частини. Здійснюючи дослідження у сфері протидії нелегальній міграції слід зазначити, що вдосконалення системи державного управління міграційними процесами, запровадження ефективного контролю за дотриманням міграційного законодавства всередині держави, аналіз ризиків, повинні бути спрямовані на забезпечення національної безпеки, захисту національних інтересів України та відповідати європейським стандартам та взятих Україною міжнародних зобов'язань [5, с. 89].

Вчений К. Гусаров, розглядаючи світовий досвід протидії нелегальній міграції, стверджує що «немає єдиного універсального засобу попередження нелегальної міграції. Для боротьби з нею використовується вся система доступних засобів». На думку цього вченого, все залежить від заходів впливу на порушників міграційного законодавства [4].

Д. Голобородько запропонував у широкому розумінні протидію нелегальній міграції розуміти як будь-яку діяльність у сфері соціального управління, у вузькому розумінні, як систему правових та організаційних заходів з метою попередження, виявлення та припинення порушень міграційного законодавства, притягнення винних осіб до відповідальності, під час здійснення уповноваженими органами повноважень [2, с. 36].

Відповідно до п. 10 Стратегії національної безпеки України до поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України віднесено нелегальну міграцію (актуальна загроза), а п. 30 Стратегії до

підвищення уразливості до загроз віднесено зростання кількості порушень міграційного законодавства України іноземцями та особами без громадянства, зокрема вихідцями з держав міграційного ризику, а також залучення цих осіб до протиправної діяльності [12].

Стратегією державної міграційної політики України на період до 2025 р., у напрямі запобігання нелегальній міграції передбачено декілька цілей: Ціль 6 спрямована на забезпечення мобільності процедур видачі та скасування візових анкет та транскордонний контроль; Ціль 7 спрямована прикордонний контроль, зокрема щодо перевірки довільних документів на проживання в Україні, та прийняття відносно них управлінських рішень щодо в'їзду/виїзду чи відмови у в'їзді/виїзді; Ціль 8 спрямована на забезпечення міграційного законодавства всередині держави, передбачає ряд завдань, серед яких: запровадження ефективних механізмів взаємодії між МВС, НП, ДПСУ, СБУ, СЗР та ДМС з питань протидії нелегальній міграції; впровадження методології виявлення нелегальної міграції, аналізу ризиків; удосконалення системи ЄІАС УМП; Ціль 9 Забезпечення прав іноземців, що спрямоване на роз'яснення органами влади мігранта міграційного законодавства і сприяння їм у добровільному поверненні; легалізація нелегальних мігрантів звільнених з ПТПІ, через неможливість їх видворення в примусовому порядку; удосконалення процедур примусового повернення та примусового видворення; визначення критеріїв прийняття рішень щодо заборону щодо подальшого в'їзду в Україну; Ціль 10 передбачає запровадження міграційної амністії та програм регуляції в окремих випадках до іноземців, до яких не можна застосувати заходи протидії нелегальній міграції [13].

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що головними аспектами Стратегії, визначено удосконалення міграційного законодавства; моніторинг міграційних процесів; здійснення контролю органами влади за мігрантами; прийняття управлінських рішень; удосконалення механізмів взаємодії між органами влади з питань протидії нелегальній міграції.

Таким чином, на думку автора, головною метою протидії нелегальній є дотримання встановленого порядку в'їзду в Україну та виїзду з України, транзитного проїзду через її територію, та встановленого строку перебування іноземців та осіб без громадянства на території держави.

Варто зазначити, що окреслення завдань протидії нелегальній міграції ускладнюються відсутністю Міграційного кодексу України,

значною кількістю суб'єктів управління у сфері протидії нелегальній міграції, великою кількістю законних та підзаконних актів, що визначають права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства, адміністративні стягнення та інші заходи примусового характеру. Це, відповідно призводить до недостатньої обізнаності іноземними громадянами своїх прав та обов'язків, та відсутності конкретних алгоритмів дій та їх розмежування між усіма суб'єктами органів влади, в тому числі створює передумови для вчинення кримінальних правопорушень у частині службової діяльності та професійної діяльності у сфері міграції.

Передусім завдання протидії нелегальній міграції залежить від стратегічних цілей поставлених конкретним суб'єктом управління, діяльність якого спрямована на посилення міграційного контролю на державному кордоні і всередині держави.

В контексті дослідження, до завдань протидії нелегальній міграції автором віднесено:

- формування пропозицій щодо удосконалення законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, в тому числі визначення адміністративних проступків, за якими настає адміністративна відповідальність у вигляді штрафу та застосування адміністративних примусів;

- розробка та практична реалізація комплексу заходів щодо протидії нелегальній міграції, з урахуванням усіх суб'єктів міграційних відносин;

- удосконалення механізму примусового повернення та примусового видворення, формування дієвого механізму заборони в'їзду в Україну, практичного виконання угод про реадмісію, та інших заходів;

- удосконалення механізму взаємодії органів ДМС з іншими суб'єктами щодо протидії нелегальній міграції;

- удосконалення та забезпечення функціонування підсистеми ЄІАС УМП [7-11].

Більшість наукових праць присвячено правовому та адміністративному статусу Державної міграційної служби України, в яких відображається питання функцій цього органу. Однак у всіх дослідження увага зосереджується на відсутності визначених функцій ДМС у Положенні № 360, тому функції цього органу науковці розглядають через призму напрямів, повноважень та завдань.

Вчений О. Воронятников розглядаючи адміністративно-правовий статус ДМС, через призму прав та обов'язків (повноважень), компетенції, вказує на наступних функціях: публічні, виконавчо-розпорядчі, дозвоільно-реєстраційні, контрольні функції у сфері мігра-

ції [1, с. 73]. В. Репело оцінюючи напрями діяльності ДМС через призму повноважень та діяльності, виокремлює функцію адміністративної діяльності [13, с.59]. Д. Гурін присвятив свою роботу ДМС, її функції розглянув через призму повноважень [3, с. 147].

Згідно із п. 3 Положення про Державну міграційну службу України основними завданнями ДМС є:

- 1) реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;

- 2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [6].

Варто вказати, що автором, повноваження ДМС у сфері протидії нелегальній міграції аналізуються та розглядаються через призму повноважень визначених у п. 4 Положення про Державну міграційну службу України № 360 від 20.06. 2014 р. та інших нормативно-правових актів, які визначають напрям діяльності у цій сфері [6].

Отже, Державна міграційна служба України відповідно до покладених на неї завдань (п. 4 Положення):

у сфері протидії нелегальній міграції:

- проводить аналіз міграційної ситуації в Україні, проблем біженців та інших категорій мігрантів (пп. 2 п. 4);

- розробляє поточні та довгострокові прогнози із питань біженців та інших категорій мігрантів (пп. 2 п. 4);

- проставляє в документах, що посвідчують особу іноземців та осіб без громадянства відмітки про заборону в'їзду в Україну (пп. 8 п. 4);

- приймає рішення про скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України (пп. 9 п. 4);

- приймає рішення про добровільне повернення (пп. 9 п. 4);

- приймає рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства до країн їх громадянської належності або країни походження (пп. 9 п. 4);

- звертається до судів з адміністративними позовами щодо примусового видворення іноземців та осіб без громадянства (пп. 9 п. 4);

- здійснює інші заходи, пов'язані з примусовим видворенням іноземців та осіб без громадянства з України (пп. 9 п. 4);
- здійснює ідентифікацію іноземців та осіб без громадянства, які підлягають видворенню або реадмісії (пп. 11 п. 4);
- забезпечує функціонування пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні (пп. 21 п. 4);
- забезпечує створення, удосконалення, розвиток, супроводження та підтримку функціонування Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (ЄІАС УМП) (пп.28 п. 4);
- здійснює відповідно до закону заходи щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції, іншим порушенням міграційного законодавства (пп. 31 п. 4);
- здійснює міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань реадмісії (пп. 32 п. 4);
- забезпечує в межах своїх повноважень виконання укладених міжнародних договорів

- України (пп. 32 п. 4);
 - здійснює державний контроль за дотриманням міграційного законодавства (пп. 33 п. 4);
 - притягує порушників до адміністративної відповідальності (пп. 33 п. 4);
 - виконує у межах повноважень, передбачених законом, правозастосовні і правоохоронні функції (пп. 38 п. 4).
- Безумовно, управлінська діяльність Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції базується на правовій основі.
- В свою чергу правова основа діяльності Державної міграційної служби у сфері протидії нелегальній міграції регламентується низкою нормативно-правових актів, які визначають права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства, адміністративні стягнення, що застосовуються до іноземців та осіб без громадянства, організаційну процедуру притягнення до адміністративної відповідальності та інших заходів адміністративного примусу, що автором систематизовано у таб. 1 та буде досліджуватися та обґрунтовуватись в подальшому.

Таблиця 1

Нормативно-правова основа діяльності Державної міграційної служби України у сфері протидії нелегальній міграції

1.	Конституція України	
2.	Кодекс України про адміністративні правопорушення	КУпАП
3.	Кодекс адміністративного судочинства України	КАСУ
4.	ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 21.09.2011 р	Закон № 3717-VI
5.	ЗУ «Про імміграцію» від 07.06.2001 р	Закон № 2491-III
6.	ЗУ «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20.11.2012 р.	Закон № 5492-VI
7.	ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прикордонної безпеки держави» від 27.02.2018 р.	Закон № 2293-VIII
8.	ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту державного кордону України» від 24.02.2023 р	Закон № 2952-IX (н.ч.23.03.2023 р.)
9.	ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції» від 01.12.2022 р.	Закон № 2813-IX (н.ч. 28.06.2023 р.)
10.	ЗУ «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції» від 29.06.2023 р.	Закон № 3196-IX (н.ч. 20.08.2023)
11.	Порядок продовження строку перебування та тимчасового проживання, продовження та скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України від 15.02.2012 р.	Порядок № 150 (в редакції від 12.09.2023 р. № 979)
12.	Положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами від 04.10.2023 р.	Положення № 811 (в редакції від 23.10.2023 р)
13.	Порядок обчислення строку тимчасового перебування в Україні іноземців, які є громадянами держав з безвізовим порядком в'їзду від 20.07.2015 р.	Порядок № 884

Продовження таблиці 1

14.	Порядок надання Державній прикордонній службі та виконання нею доручень уповноважених державних органів щодо осіб, які перетинають державний кордон від 17.04.2013 р.	Порядок № 280
15.	Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України, встановлює порядок оформлення, розгляду та обліку справ про адміністративні правопорушення посадовими особами Державної міграційної служби України від 28.08.2013 р.	Інструкція № 825
16.	Інструкція про примусове повернення та видворення з України іноземців та осіб без громадянства від 23.04.2012 р.	Інструкція № 353/271/150
17.	Інструкція про порядок прийняття Державною міграційною службою України та її територіальними органами рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та ОБГ 17.12.2013 р.	Інструкція № 1235
18.	Інструкція про порядок реалізації компетентними та уповноваженими органами України міжнародних угод про реадмісію осіб від 16.03.2015 р.	Інструкція № 158
19.	Інструкція про порядок утримання іноземців та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні від 29.02.2016 р.	Інструкція № 141
20.	Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері від 04.09.2013 р	Порядок № 850/536/1226
21.	Порядок оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною та знищення посвідки на тимчасове проживання від 25.04.2018 р.	Постанова КМУ № 322
22.	Порядок оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною та знищення посвідки на постійне проживання 25.04.2018 р.	Постанова КМУ № 321

Джерело: складено автором

Проведений автором аналіз нормативно-правових актів зазначених у таб. 1, в контексті дослідження, дає підстави стверджувати, що державно-управлінська діяльність органів ДМС у сфері протидії нелегальній міграції спрямована на:

- виявлення порушників міграційного законодавства та притягнення їх до адміністративної діяльності, що відображаються у реалізації своїх повноважень (ст. 24, ст. 222²) самостійно накладати адміністративні стягнення за порушення законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства (ст. 203, ст. 203¹, ст. 204, ст. 205 КУпАП; Інструкція № 825);

- попередження в'їзду небажаних осіб (ст. 13, ст. 26, ст. 30 Закон № 3717-VI; Інструкція № 1235);

- припинення порушень міграційного законодавства (ст. 262, ст. 263 КУпАП, Інструкція № 825);

- запобігання та протидію нелегальній міграції (Порядок № 850/536/1226);

- забезпечення заходів адміністративних примусів (ст. 26, ст. 29, ст. 30 Закону № 3717-VI).

З огляду на проведені дослідження у сфері протидії нелегальній міграції, автором про-

понується власне визначення поняття «протидія нелегальній міграції». На думку автора «протидія нелегальній міграції – це система державно-управлінських заходів спрямованих на запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства що регулює порядок в'їзду, виїзду та перебування іноземців та осіб без громадянства на території держави під час здійснення органами влади своїх повноважень, з метою захисту національних інтересів та національної безпеки від загроз у сфері міграції та нелегальній міграції».

Висновки. Підводячи підсумок, слід зробити висновок, що Державна міграційна служба України є одним із головних суб'єктів протидії нелегальній міграції, яка відіграє важливу роль у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції, зокрема: здійснює вплив на регулювання та моніторинг міграційних процесів; забезпечує функціонування ЄІАС УМП та державний контроль за дотриманням міграційного законодавства [6–7].

ДМС у сфері протидії нелегальній міграції має великий спектр повноважень, що регулюється низкою нормативно-правових актів, які визначають порядок в'їзду в Україну, виїзду з України та перебування іноземців та осіб

без громадянства на території держави. До основних механізмів протидії нелегальній міграції слід віднести: механізм притягнення до адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства за порушення міграційного законодавства; механізм примусового повернення; механізм примусового видворення; механізм виконання угод про реадмісію; механізм заборони щодо подальшого в'їзду в Україну, та інших примусових заходів, що потребують окремого дослідження у зв'язку із зміни законодавства, які набули чинності в період воєнного стану [7–10].

На думку автора, в умовах воєнного стану, головним питанням має стати напрацювання механізму видворення нелегальних мігрантів через «треті країни». Тобто якщо цього не зробити, то можна прогнозувати збільшення скоєння кримінальних злочинів іноземцями та їх участь у тіншовій економіці та інших соціальних сферах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронятников О.О. Адміністративно-правовий статус державної міграційної служби України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 5. С. 70–73.
2. Голобородько Д.В. Конспект лекцій з дисципліни «Протидія Національної поліції нелегальній міграції». Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2016 р. 38 с.
3. Гурін Д. Правовий статус державної міграційної служби в забезпеченні реалізації державної політики у сфері міграції. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 144–148. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.24>
4. Гусаров К.О. Світовий досвід протидії нелегальній міграції. 2017. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/5031/1/%D0%93%D1%83%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%86%D0%94%D0%A3%D0%A6%D0%97.pdf>
5. Мартянова Р.А. Специфіка забезпечення виконання угод про реадмісію як дієвий інструмент державного управління міграційними процесами. *Проблеми реалізації Стратегії державної міграційної політики України: збірн. мат. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 19 груд. 2019 р./ НІСД. Київ, 2019. С. 89–93.
6. Положення про Державну міграційну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.2014 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>
7. Положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 811 від 04.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1814-23#Text>
8. Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту державного кордону України : Закон України від 24.02.2023 р № 2952-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2952-20#Text>
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції : Закон України від 01.12.2022 р. № 2813-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2813-20#Text>
10. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції : Закон України від 29.06.2023 р. № 3196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3196-20#Text>
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 21.09.2011 р. № 3717-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
13. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. № 482-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>
14. Репело В.В. Адміністративно-правові засади діяльності Державної міграційної служби України : дис. ... док. філос. : 081. Дніпро. 2021. 260 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdiy/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Anotacii/Polishchuk_Diser.pdf